

SØR-ROGALAND TINGRETT

KJENNELSE

Avsagt: 09.06.2021 i Sør-Rogaland tingrett, Sandnes
Sak nr.: 21-073878TVI-TSRO/TSDN
Dommer: Tingrettsdommer Per Våland Mauritzen
Saken gjelder: Begjæring om midlertidig forføyning

mot

Lyse Elnett AS

Advokat Charlotte Heberg Trondal
v/advokatfullmektig Kine Birgitte Kvisvik
Irgens

KJENNELSE

har den 21. mai 2021 inngitt begjæring om midlertidig forføyning overfor Lyse Elnett AS. Bakgrunnen er at Lyse stengte strømmen til leiligheten hans noen dager tidligere, og han er fremdeles uten strøm i boligen. Lyse hadde tidligere gitt varsel om at de skulle bytte ut strømmåleren til med en ny modell, som også inneholder en kommunikasjonsenhet som leser av forbruket med en times intervaller, og sender signaler til Lyse hver time over mobil- eller FM-nettet. samtykket til ny måler, men motsatte seg kommunikasjonsenheten på grunn av stråling eller manglende dokumentasjon om stråling i sendeenheten. Av den grunn valgte Lyse å stenge strømmen.

Muntlig behandling ble avholdt i Sør-Rogaland tingrett den 1. juni. møtte som selvprosederende. Lyse møtte med partsrepresentant og adv.flm. Irgens som prosessfullmektig. Retten mottok forklaring fra partene, og det foretatt slik bevisførsel som fremgår av rettsboken.

Saksøker, , har i det vesentligste anført at han samtykker til montering av ny måleenhet, men bestrider at Lyse kan installere kommunikasjonsenheten. Miljøinformasjonsloven gir han rett til å spørre om informasjon om sikkerheten ved produkter, men får ikke noe godt svar fra Lyse. Lyse har et monopol, og misbruker dette ved å tvinge frem en slik løsning.

Lyse har ikke noe rettslig grunnlag for å installere måleren, og kan derfor heller ikke true med å stenge strømmen hvis han ikke samtykker til å installere måleren. Heller ikke avtalen med Lyse eller forbrukerkjøpsloven § 48s gir Lyse et slikt grunnlag. Å kreve at han må fremlegge erklæring fra lege eller psykolog om at han ikke kan han en måler med en slik kommunikasjonsenhet, er en ulovlig behandling av personopplysninger. Nå er han uten strøm, og det er fare for liv og helse når han ikke har strøm i boligen.

Saksøker har lagt ned følgende påstand:

1. Lyse pålegges straks å levere strøm til boligen han leier på i Gjesdal kommune, uten kostnader for .
2. tilkjennes saksomkostninger.

Saksøkte, Lyse Elnett AS, har i det vesentligste anført at Lyse har hjemmel i lov for å skifte ut målere, og er også pålagt å installere nye måleenheter, mens kunden er pålagt å medvirke til dette. Det er hjemmel i forskrift for å få fritak for senderen, og dette kan ordnes på en enkel og praktisk måte ved å vise en erklæring til montøren når han er på stedet. Det blir dermed ingen betydelig innsamling av personopplysninger, kun en registrering av hvilke målere som må leses av manuelt av Lyse. Sendedelen er godkjent til bruken, og strålingen som kommer derfra er minimal, og den sender kun korte signaler

med en times mellomrom. Lyse opptrer i tråd med avtalen og øvrig regelverk, og stengningen var som en følge av saksøkers vesentlige brudd på leveringsavtalen. Saksøker har dermed ikke noe krav mot Lyse etter stengningen.

Heller ikke hva gjelder sikringsgrunn er det slike grunner som gjør at begjæringen kan tas til følge. Det er ikke noe som tilsier en fare for liv eller helse, eller betydelig tingsskade. De påstander saksøker har kommet med er ikke dokumentert. Selv om ulempene ved å være uten strøm i boligen klart nok er til stede, er de ikke betydelig nok til å utgjøre en sikringsgrunn.

Lyse Elnett har lagt ned følgende påstand:

1. Begjæringen tas ikke til følge.
2. Lyse Elnett tilkjennes sakskostnader.

Rettsens vurdering:

Det første spørsmålet er om det foreligger et kontraktsrettslig krav fra i form av retting ved at strømmes settes på igjen. Det er igjen avhengig av i hvilken grad Lyse hadde rett til å kreve strømmålerne skiftet ut og stenge strømmen når ikke medvirket til det.

Grunnlaget for skifte av strømmålere følger av forskrift om måling, avregning, fakturering av netjtjenester og elektrisk energi, nettselskapers nøytralitet mv. 1999 nr 301, heretter omtalt som måleforskriften. I § 4-1 er det angitt at

Nettselskap skal i hvert enkelt målepunkt installere AMS.

Definisjonen av AMS fremgår av formålsbestemmelsen § 1-1 sjette ledd:

Reglene om avanserte måle- og styringssystemer (AMS) skal bidra til korrekt avregning, nødvendig informasjon til styring av eget strømforbruk og økt mulighet for nettselskapet til å effektivisere driften av nettet.

Det følger videre av § 4-2 om funksjonskrav til AMS at enheten skal blant annet

- b) ha et standardisert grensesnitt som legger til rette for kommunikasjon med eksternt utstyr basert på åpne standarder
- c) kunne tilknyttes og kommunisere med andre typer målere

Det ligger med andre ord en kommunikasjonsenhet integrert i AMS-enheten, som Lyse har forskriftsmessig plikt til å installere.

Hensynet til brukeren og eventuelle plager og ulemper med stråling, er ivaretatt gjennom § 4-1 annet ledd bokstav b, om at nettselskapene ikke skal installere AMS dersom

installasjonen er til vesentlig og dokumenterbar ulempe for sluttbruker.

Lyse har forklart at dette ivaretas ved at kunder som ikke ønsker installert sendeenheten, kan fremlegge erklæring fra lege eller psykolog når utstyret skal monteres. Dette blir ikke registrert på annen måte enn at det legges inn i systemet at kunden ikke har sendeenheten. Lyse har ca 400 kunder med denne ordningen i dag, og måleravlesningen gjøres manuelt ved fysisk oppmøte av personell fra Lyse. Selve erklæringen blir ikke lagret, heller ikke grunnlaget for den, og denne innhenting og behandlingen av personopplysninger anses lovlig etter personopplysningsloven jfr personvernforordningen artikkel 6 nr 1 bokstav b) og c). Ved at bare forekomsten av en fritaksgrunn blir registrert, uten registrering av innholdet eller det konkrete grunnlaget, anses behandlingen også adekvat og forholdsmessig, jfr forordningen artikkel 5 nr 1 bokstav c).

At Lyse ved at han velger en løsning uten måleenhet innimellom må ha tilgang til måleenheten for å lese av strømmen, kan ikke anses som å krenke privatlivet etter Grunnloven § 102 eller EMK artikkel 8, da inngrepet er for beskjedent og oppfyller samtidig et lovkrav.

Heller ikke selve strålingen fra sendeenheten kan anses å utgjøre et inngrep i personlig frihet, integritet og helse i Grunnloven § 112. , som har bevisbyrden i denne saken, har ikke fremlagt noen dokumentasjon omkring dette. Lyse har opplyst at sendeenheten sender med en effekt på 0,5 W et kort øyeblikk med en times intervall, og til sammenligning er effekten på stråler fra mobiltelefoner på 2 W. Denne problemstillingen ble vurdert i Møre og Romsdal tingretts dom av 1. juni 2021 (ikke rettskraftig) i sak 21-068228TVI-TMOR/TMOL, som følger:

Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet konkluderer i sin uttalelse av 21.08.2017 med at strålingen fra AMS-målere er så svak at den ikke er helsefarlig. Videre uttales det:

*«Ekspertgrupper og vitenskapelige komitéer gjennomgår all tilgjengelig forskning på strålingsområdet jevnlig. Alle forskningsresultater so oppfyller de vitenskapelige kvalitetskravene legges til grunn. Noen stikkord her er reproduserbarhet, metodekvalitet, objektivitet og fagvurderte publikasjoner i anerkjente vitenskapelige tidsskrifter. **Gjennomgangene viser at eksponering fra mobil- og radiosendere ikke er farlig for helsa så lenge nivåene er under anbefalte grenseverdier.** Dette er vitenskapelig baserte grenseverdier som Norge og de aller fleste land i verden følger.*

Strålevernet er ikke kjent med at noe land har lavere grenseverdier som er basert på et vitenskapelig grunnlag. Strålevernet er kjent med at enkelt hevder at det finnes ny forskning som myndighetene ikke tar hensyn til, men det viser seg ofte at dette er forskning som ikke oppfyller de vitenskapelige kvalitetskravene.»

OED har også uttalt seg om bekymringene knytte til helserisikoen, blant annet i sitt vedtak 30.06.2020 hvor det fremgår følgende:

«Når det gjelder spørsmål om evt. helsemessige virkninger av AMS, støtter departementet seg på vurderinger og anbefalinger som gjøres av norske helsemyndigheter. Departementet bemerker at Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (tidligere Statens strålevern), som relevant fagmyndighet for strålevern i Norge, tydelig slår fast at elektromagnetiske felt fra de nye strømmålerne er svært svake og ikke representerer noen helsefare. Et eget utvalg ble for noen år siden satt sammen for å undersøke forskningen som var gjort om temaet. Konklusjonen var at det ikke finnes vitenskapelig grunnlag for å hevde at det er en sammenheng mellom helseplager og svake radiofrekvente felt. Også Helsedirektoratet understreker at det ikke er dokumentert sammenheng mellom helseplager og så svak stråling. (...)»

Tingretten kom deretter til at helserisikoen ikke utgjorde noe brudd på Grunnloven § 112. Retten slutter seg til denne vurderingen. At _____ opplyser at han ikke får tilstrekkelige opplysninger som han har krav på etter miljøinformasjonsloven, ender ikke rettens vurdering i denne saken. _____ henstilles i stedet til å rette en klage til Klagenemnda for Miljøinformasjon, og deretter eventuelt på ny fremme et søksmål mot Lyse dersom utfallet av behandlingen der gir grunnlag for det.

Retten anser dermed Lyses krav om installering av AMS-målere å ha hjemmel i lov. Lovkravet vil også påvirke innholdet i avtalen mellom _____ og Lyse. De standardiserte avtalevilkårene som gjelder mellom Lyse og deres kunder, herunder _____ er dynamiske ved at de inntar en plikt for begge parter til å innrette seg etter gjeldende lovgivning, jfr vilkårene punkt 4-1:

Nettselskapet stiller overføringskapasitet i sitt elektriske nett til disposisjon for Kunden på de vilkår som følger av nettleievilkårene, gjeldende tariffer samt lover og forskrifter som har betydning for forholdet mellom Nettselskapet og Kunden.

Lyses rett til å skifte måleutstyr følger av vilkårene punkt 5-1, med direkte henvisning til lovgivningen:

Nettselskapet bestemmer type måleutstyr, eier måleutstyret og har ansvaret for at godkjent måleutstyr installeres, samt drift og kontroll av dette, jf. lov om måleenheter, måling mm (LOV-2007-01-26-4). Nettselskapet kan for egen regning bytte måleutstyret ved behov. For å oppnå automatisk avlesning kan Nettselskapet kreve kommunikasjonsutstyr (antenne) utenfor målerfeltet. Nettselskapet skal ha uhindret adgang til måle- og kommunikasjonsutstyret.

Til forskjell fra kjennelsene fra Kristiansand tingrett den 17. september 2018 og Nord-Østerdal tingrett den 20. november 2020, som _____ viste til og som gjelder avtalevilkårene til andre strømselskap, foreligger det i denne saken tilstrekkelig avtalegrunnlag for utskifting av strømmålere. Lyse har også opplyst at avtalevilkårene er endret for å tilpasse seg denne rettsutviklingen, og det følger av punkt 17 at endringer er bindende 30 dager etter kunngjøring av endringer ved direkte henvendelse eller oppslag på nettside. Retten til å skifte måleutstyret anses dermed å ha grunnlag i avtalen. Rett nok har Lyse, slik _____ har anført, en monopolstilling som kraftleverandør i området, og anfører at Lyse derfor kan diktere de vilkårene de vil, som er et misbruk av en

monopolstilling. Retten er ikke enig i denne fremstillingen. Energisektoren er sterkt regulert gjennom EU-lovgivning og nasjonal lovgivning, herunder forbrukerkjøpsloven (som konsumerer de bemerkningene har vist til i RG 1991 s 546 om nettselskapers monopolsituasjon), og er under regulatorisk overvåkning. Vilåårene som er angitt i standardavtalen fremstår ikke skjeve eller urimelige, og det er rettens oppfatning at Lyses håndheving av unntaket fra sendeenheten for de som ønsker det, er mer romslig enn det unntaksbestemmelsen i måleforskriften § 4-1 pålegger Lyse å være.

Lyse har dermed en avtalefestet rett til å kreve at måleren skal skiftes, som er bindende for . Dersom han ikke medvirker til utskifting av anlegget, har Lyse rett til å stenge det, jfr vilåårene punkt 7-1:

Nettselskapet kan stenge Kundens anlegg iht. forbrukerkjøpslovens § 48a (LOV-2002-06-21-34) dersom det foreligger vesentlig brudd på vilåårene fra Kundens side, eksempelvis vesentlig mislighold av forpliktelsen til å betale skyldig nettleie, manglende medvirkning til Nettselskapets oppfyllelse av lov- og forskriftsfastsatte forpliktelser og vesentlig brudd på krav til medvirkning i forbindelse med installasjon, vedlikehold, måleravlesing eller kontroll av måleutstyr.

[...]

Stenging kan ikke skje dersom Kunden har innsigelser mot grunnlaget for stengingen, som ikke er åpenbart grunnløse, eller det er fare for liv, helse eller betydelig tingskade. Kunden har selv et ansvar for å opplyse Nettselskapet om slike forhold, samt å dokumentere eller sannsynliggjøre forhold som gjøres gjeldende.

Manglende medvirkning til installasjon av sendeenheten må dermed anses som et vesentlig mislighold, som gir Lyse rett til å stenge anlegget ved å skru av strømmen. Retten legger til grunn basert på den fremlagte dokumentasjonen at er varslet på riktig måte, jfr vilåårene punkt 7-2. Spørsmålet er da om kan påberope seg unntaket i punkt 7-1 siste ledd og forbrukerkjøpsloven § 48a, som har følgende ordlyd:

Nettselskapet kan avbryte (stenge) overføringen av elektrisk energi dersom det foreligger vesentlig kontraktsbrudd fra forbrukerens side i en avtale som nevnt i § 2 første ledd bokstav d. Stenging kan likevel ikke skje hvis

- a) det er fare for liv, helse eller betydelig tingskade, eller
- b) forbrukeren har innsigelser mot grunnlaget for stengingen, som ikke er åpenbart grunnløse.

Innholdet i unntaket er nærmere klarlagt i forarbeidene, Ot.prp.nr.114 (2004-2005):

Som nevnt i de alminnelige merknadene under punkt 13.4.4, slutter departementet seg til at unntaket for liv og helse tar sikte på mer akutte situasjoner der forbrukeren eller noen i hans husstand ikke vil tåle at forsyningen av elektrisitet blir stengt. Hva som nærmere ligger i dette, må bero på en konkret vurdering, hvor det vil kunne ha betydning hvilke muligheter forbrukeren har til å unngå faren. Når det gjelder fare for «betydelig tingskade», vil også dette bero på en nærmere vurdering.

I begjæringen er faren for liv, helse og tingsskade begrunnet som følger:

Det er betydelig fare for liv, helse og tingskader i forbindelse med stengning. Uten strøm vil det være stor risiko for sykdom, knyttet til manglende strøm for kjøling av mat, hygiene og kommunikasjon. Det kan oppstå dødelige bakterier i varmtvannsannlegget og i ventilasjonsanlegget blir det muggansamling i rørene i huset ved lengre driftsstans. Det må særlig tas hensyn til at vi også er inne i en koronapandemi og umuliggjør en eventuell karantene i eget hjem. Ved sykdom vil karantene måtte utføres ved isolat på sykehus.

har opplyst at han bor alene, slik at kun han rammes av strømstansen. Han har forklart om ulempene ved å ikke ha strøm i boligen, som er av en type som normalt vil inntre ved å være uten strøm og det er ikke opplyst om særlige forhold i hans sak som avviker fra en normal tilværelse uten strøm. Av forklaringen hans er det ikke noe som tilsier at han har et akutt behov for å få koblet på strømmen igjen. De risikofaktorene han angir, som er knyttet til blant annet legionella i varmtvannet og smittesituasjonen i samfunnet, er ikke nærmere begrunnet eller dokumentert. Det er ellers varmt i været og i skrivende stund ingen fare for frost, slik at faren for sykdom og frostskafer på grunn av manglende oppvarming heller ikke er et relevant moment. Unntaket anses dermed ikke anvendelig slik saken står i dag.

Det er dermed ikke dokumentert eller sannsynliggjort et krav som ligger til grunn for begjæringen. Begjæringen forkastes derfor etter tvisteloven § 32-7 tredje ledd.

Begjæringen har ikke ført frem, og Lyse har etter tvisteloven § 20-2 krav på å få dekket sine saksomkostninger. Unntakene i § 20-2 tredje ledd er vurdert, men ikke funnet anvendelige. Adv.flm. Irgens har fremlagt en omkostningsoppgave på 20.000 kr, og opplyser at salærkravet er redusert da medgått tid er høyere enn det oppgitte. Retten anser utgiftene rimelige og nødvendige for saken, og tar omkostningskravet til følge.

SLUTNING

1. Begjæringen forkastes.
2. plikter å betale Lyse Elnett AS' saksomkostninger med 20.000 kr innen 14 dager fra forkynnelsen av kjennelsen.

Per Våland Mauritzen

Veiledning om anke i sivile saker vedlegges.

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klart at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 250 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 250 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling.

Hvis de blir tatt til behandling, er det som regel hvis spørsmålet har betydning utover den aktuelle saken, hvis andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller hvis saken reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klart at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 250 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 250 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling.

Hvis de blir tatt til behandling, er det som regel hvis spørsmålet har betydning utover den aktuelle saken, hvis andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller hvis saken reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.